

MINISTERUL DE INTERNE

852

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SERVICIULUI SANITAR

RAPORT GENERAL

ASUPRA

PELAGREI

PRESINTAT

DOMNULUI MINISTRU DE INTERNE

DE
Dr. SERGIU

DIRECTOR GENERAL AL SERVICIULUI SANITAR

31 MAY 2004

52-947

BUCUREȘTI

IMPRIMERIA STATULUI, BULEVARDUL INDEPENDENȚEI

1888

DOMNUL MINISTRU,

Una din preocupărilor mele, din momentul când am primit marea răspundere de director al serviciului sanitar al țerei, a fost de a ajunge la studiul științific și conștiințos al mijloacelor de a combate pe cât se poate relele care bântuie populațiunea rurală, fie că o ucide, fie că îi slăbește forțele încetul cu încetul, ridicând organismului ori-ce putință de a rezista la acțiunea distrugătoare a multiplelor cauze morbigenice. Intre aceste rele intră și pelagra, maladie produsă și incurajată de calitatea și natura alimentațiunei ruralilor noștri.

Medicii de județ și de plăși, cari prin natura funcțiunei lor, sunt în contact cu teranii, spun în rapoartele lor anuale, întinderea mare ce ia la noi pelagra. Rapoartele capilor de ambulanțe rurale dau miș de casuri de această nenorocită afecțiune.

Scrieri, fie ca tесе, fie ca monografii, desvelesc cu exagerațiune desastrese produse prin evoluțiunea pelagrei. În fine, persoane străine de știința medicală și câte-va diare repetă, prin vorbe sau prin scris, înfiorătoarele efecte ale pelagrei. În această situațiune, făcând parte exagerațiunei, mi se impune mie a pregăti lucrările preliminare pentru un studiu complet al cauzelor cari produc pelagra la noi, și al mijloacelor de a o putea stărpi. Ca să ajung la această țintă, cel d'ântăi lucru de făcut era de a deschide o anchetă statistică care, pe de o parte, să'nun dea numărul cât se poate de exact al pelagrosilor, iar pe de alta să'mi arate precis cum sunt distribuiți pe regiuni, districte, plăși și comune. În această vedere, am luat decisiunea, chiar de la numirea mea în Maiu 1887, de a face sus dișa anchetă cu ajutorul personalului medical al județelor. Am întocmit tabele în cari se cereau toate notițele necesarii, și dupe ce au fost aprobate de consiliul sanitar superior, s'a'u trimis medicilor de județe, plăși, urbe și spitale, cu explicațiunile cele mai amănunțite asupra modului cum să culgă elementele, și cum medicul să verifice fie-care cas de pelagra. Pentru completarea tabelelor s'a dat un an de țile, și, numai dupe ce am primit de la personalul medical materialul cerut, imi permit, D-le ministru, a

ve prezinta mica mea lucrare. In acest raport voi atinge forte pe scurt istoria pelagrei in Europa si pe cat voi putea in tara noastra.

Voi spune ultima opinie a invetatorilor asupra cauzei patologice a pelagrei, si in urma voiu analiza rezultatele anchetei statistice si voi termina prin a ve supune parerea mea pentru studiul complet al pelagrei la noi.

Pelagra este o maladie care a fost importata in Europa si care s'a observat abia cu o jumatate de secol in urma introducerii culturii porumbului in Europa.

Poporele cari au adoptat porumbul, ca baza a alimentatiunii lor, au fost bantuite intr'un mod endemic de pelagra. Documentele istorice lipsese pentru a putea stabili prima ei aparitiune, si acelea pe cari le gasim, dovedesc ivirea pelagrei la poporele culte: Italiani, Spanioli si Francezi. Scrierea cea mai completa din toate puncturile de vedere este cartea doctorului Theophile Roussel „Despre pelagra“, publicata in anul 1856 si coronata de Academia de stiinte din Paris. Din acest document extragem pasagiul urmator relativ la istoria si geografia pelagrei¹⁾:

«Pana in anul 1845 pelagra figura in carti ca o maladie endemica stabilita in cate-va provincii din Italia. Istoria ei, plina de dificultati, nu putea sa inspire medicineri franceze de cat un slab interes de curiositate. Din texte neglijate am recunoscut un fapt medical si social mai considerabil, si documentele devenite mai numeroase 'm au permis de a stabili ca, catre jumatatea celui din urma secol, o noua maladie s'a declarat printre clasele rurale din mai multe teri, sub nume diferite: ca, acum de curand, acesta maladie a coprins si alte localitati si se gasesc astazi la Sud de al 47° de latitudine boreala si intre al 10° de longitudine vestica a meridianului Parisului, pana la al 25° de longitudine orientala prin o lunga zona a regiunii temperate a Europei, de la capul Finister pana la termurile Siretului in provinciile piriniane ale Spaniei si Franciei, Italia de sus si de mijloc, si in basmul Dunarei pe versantul oriental si austral al Carpatilor pana la frontiera imperiului Rus».

Din acest pasagiu resulta ca pelagra a trebuit sa apara in orientul extrem al Europei: Turcia, Grecia, Macedonia, Bulgaria si Principatele Dunarene; documentele insa lipsese pentru aceste teri. Istoria pelagrei incepe in Italia si Spania, unde lucrarile stiintifice abund pentru a stabili inceputul, fazele si etiologia pelagrei; chiar Francia pana in anul 1845 nu scia nimic despre existenta acestei maladii pe teritoriul ei propriu.

Aceste putine dise, sa vedem acum in tara noastra cand si cum a mers invasiunea pelagrei? Scrierile lipsese cu desavarsire pana la anul 1858; pana la acesta epoca toti invetatii straini credeau ca nu exista pelagra in terile Dunarene.

1) Pag. 12, prefață.

Doctorul Caillat, francez, care a fost în țară pe la anul 1846 și 1847, într-o nota prezentată și publicată în buletinul Academiei de științe din Paris (tom. II, pag. 7), stabilește ca porumbul a fost introdus în principatele Dunărene pe la jumătatea secolului al 17-lea sub domnia lui Șerban Cantacuzin I^o. În această nota doctorul Caillat dice: că a vizitat orașele și un mare număr de sate din Valachia, și că n'a vedut nici un cas de pelagra, și că n'a audit vorbindu-se de asemenea maladie. Porumbul, care fusese introdus încă de mult, ajunsese unica bază a alimentației populației de la țară: că, cu toată umiditatea care se întâlnește în anii ploioși și care împiedică porumbul de a se căce bine, totuși pelagra nu se ivise și nu se observase de nimeni. Pe la finele anului 1847 doctorul Caillat, pe când se pregatea să se întoarcă în Franța, da îngrijirile sale medicale în București fiicei principesei Cantacuzino-Ghica. Principesa, venind din Moldova cu ocaziunea maladiilor fiicei sale, spuse doctorului Caillat că la Mihaileni și în alte părți ale Moldovei s'a ivit o boala nouă sub numele de lepra endemică, și care, după caracterele descrise de principesa Ghica, nu lasă nici o îndoielă că este vorba de pelagra. Doctorul Caillat, grabit să plece, n'a putut merge să studieze maladia în localitate și se adresa consulului francez de la Iași pentru a aduna toate deslușirile și a-i raporta de rezultat. Recomandatiunea însă n'a avut nici un efect.

În anul 1862, doctorul Bouchard, necunoscând publicațiunile făcute de român, într'un articol asupra pelagrei de pe țărmurile Dunării și Tisei, stabilește că nu exista pelagra în țările Dunărene. În urma cerei profesorului Sigmund din Viena relațiilor asupra existenței pelagrei în aceste părți. Profesorul Sigmund se grabescă a răspunde că în multe localități din Ungaria pelagra băntue. Din cele ce preced rezulta launrit că nici doctorul Bouchard, nici profesorul Sigmund nu cunoscău publicațiunile profesorilor Theodori și Felix asupra pelagrei în țările române. Prima scriere ce găsim este teza inaugurală a d-lui profesor doctor Theodori, publicată și susținută la Berlin în anul 1858, având de titlu «*Despre pelagră în Moldova*». Acest document meritoriu stabilește într'un mod pozitiv existența pelagrei în Moldova: aci găsim nu numai observațiuni interesante culese în județul Roman, unde profesase ca medic respectabilul tată al D-lui profesor doctor Theodori, dar în descrierea fenomenelor morbide, se cheamă atențiunea asupra unor noi turburări ale sistemului nervos, cari nu fusese încă notate de alți observatori. Pe lângă acesta se notéza primele cazuri de pelagra pe la anul 1830 și se pune data introducerii porumbului în Moldova la 1710, sub domnia lui Nicolae Mavrocordat, de unde rezulta că trecuse 148 de ani de la introducerea porumbului în Moldova și pâna la prima scriere asupra existenței pelagrei.

Un alt document consta în observațiunile „*Note asupra câtor-va cazuri de pelagră observate în districtul Mascel*“, publicate de D. profesor Dr. Felix în *Monitorul*

Medical din 1862. Aceste observații au fost traduse în limba franceză de mult regretatul meu amic și coleg Dr. Obodenari și date doctorului Roussel, care le-a publicat în tratatul său despre pelagra (pag. 414).

Aceste două serii, una publicată la 1858 și alta în 1862, constituie primele acte, care stabilesc existența pelagrei în țările române, cea întâi în Moldova, cea a doua în Valachia. Că dăsele încep istoria pelagrei în România, prin urmare onoarea și meritul revine la doi din cei mai distinși profesori ai facultății de medicină din București, doctor Theodori și Felix. În urmă alți observatori au publicat serii mai mult sau mai puțin complete, între cari putem cita monografia D-lui Dr. Antoniu de la Bêrlad, raportul D-lui Dr. Felix asupra profilaxiei pelagrei, prezentată la al III-lea congres internațional de igiena ținut în anul 1882 la Geneva, câte-va teze de doctorat în medicină și alte observații asupra pelagrei la copii publicate în gazeta medicală *Spitalul*.

În ceea ce se atinge de etiologia pelagrei, ținta raportului nostru nu permite a enumera și discuta variatele ipoteze, cari în diferite timpuri a servit ca să explice modul dezvoltării pelagrei: unele din aceste ipoteze sunt neadmise, iar altele nu au alt merit de cât acela de a dovedi până unde poate merge imaginațiunea omului de știință, în dorința de a explica totul și în ambițiunea de a și ascunde ignoranța.

Pentru acest cuvânt vom enumera foarte pe scurt teoriile principale cari au jucat un rol în știință, fie prin valoarea lor intrinsecă, fie prin renumele barbaților cari le au susținut.

Aceste teorii sunt două :

1. Pelagra este o manifestare a miseriei fiziologice, produsă și întreținută prin complexul condițiilor de viață în care se găsesc unele populații rurale.
2. Pelagra este rezultatul intoxicației organismului prin diferiți germeni vegetali, care se dezvoltă în anumite condițiuni, în într-o sau pe boabele de porumb, prin fermentație.

Ast-fel, după unii, pelagra nu era de cât o formă clinică a fomei permanente și a traiului în condițiuni rele de locuință, de îmbracaminte etc., iar după alții o intoxicație alimentară prin substanțe zeiste, purtătoare de germeni, patogeni ai pelagrei.

Prima teorie a fost combătută de un mare număr de observatori, mai ales în Italia, unde pelagra a fost endemică și a dat ocaziune la studii îndelungate. S'a dovedit că sunt popoare cari se nutresc cu alimente mult mai serace în elemente proteice de cât porumbul, și cu toate acestea pelagra nu s'a ivit la acele populații. Numărul și teneșicia observațiilor au făcut ca această teorie să fie abandonată și să se stabilească adevărul că miseria fiziologică este o condiție pregătitoare în favoarea primirii și dezvoltării germenului pelagros, iar nici de cum cauză primordială a maladier.

Cea de a doua, admisă aproape de unanimitatea învățaților din Italia, Franța și Spania, a fost confirmată de observațiune în diferite epoci, țeri și localități. Fiecare observator a adus fapte bine stabilite că pelagra este produsă prin porumbul care a încercat actul fermentațiunei, fie înainte, dar mai ales dupe cules. Bóbele de porumb cules crud, sau cules pe timpuri umede, și pastrat fara o buna îngrijire de a se usca, trece prin diferite acte chimico-biologice, în urma carora se dezvoltă germinul pathogen al pelagrei. Malaiul provenit de la porumb sanetos poate asemenea sa fermenteze fiind reu pastrat și sa devie vâtemator. Acest porumb sau malaiu stricat, introdus ca aliment în organismul uman sub óre-care forma, infecta și da nascere pelagrei. Actiunea reu fãcãtoare a acestui aliment stricat se dezvoltã atãt mai repede și atãt mai întins, cu cât cel ce se nutrește cu densul este mai slabit prin lipsa de igiena și prin o alimentațiune nesuficienta ca cantitate și ca calitate, cu alte cuvinte cei loși de miseria fiziologica accepta și cultiva mai bine germinul pelagros.

Progresul fãcut în ultimii ani în descoperirea agenților pathogeni fac ca majoritatea a observatorilor sa abandone vechile teorii și sa admitã ca pelagra este produsã printr'un factor pathogen figurat (microb), sau printr'un agent chimic de felul alcaloizilor (ptomaina), ca și unul și altul din acești factori iau nascere prin fermentațiunea bóbelor de porumb înainte sau dupe cules, sau chiar în malaiu prin rea pastrare. Remãne dar ca viitorul, prin nou cercetari, sã spuie ultimul cuvânt, determinând într'un mod cert caracterele sau proprietãțile agentului pelagros. Nesiguranța însã a naturii cauzei pelagrei nu ne pòte opri a studia efectele ei și a ne sili sa gasim mijlocele de a le combate.

Trecem acum la partea esențialã a raportului nostru, adica la analiza anchetei întreprinsã.

Înainte însã de a intra în acẽsta cercetare, sã 'm fie permis a mulțumi în general personalului medical al județelor, care, pe lângã multele și diferitele sarcini ce le impune serviciul, a gasit timpul necesar pentru o asemenea lucrare. Daca toți s'au achitat într'un mod mulțumitor de ceea ce le-am cerut, nu e mai puțin adevãrat ca aceia cari au patruns mai bine marele folos al acestei anchete, au fost D. doctor Mihalai, medicul primar al județului Faleciu, D. doctor Augustin, medicul primar al județului Gorj, D. doctor Beșteley, medicul primar al județului Ilfov, D. doctor Spiroiu, medicul primar al județului Dâmbovița, D. doctor Blasian, medicul primar al județului Râmnicu-Sarat, D. doctor Petroni, medicul primar al județului Suceava, D. doctor Valeanu, medicul primar al județului Roman și D. doctor Tachian, medicul primar al județului Covurlui.

Cel întõiu fapt, care reese din tabloul general al acestei lucrari este numarul de 10.626 pelagrosi, preserati în tóta tara, afara de Dobrogea, unde dupe rapòrtele medicilor primari nu existã pelagra.

Acésta cifra pöte fi considerata ca exacta sau ca cea mai apröpe de realitate, pentru cuvântul ca pelagroşii au fost numeraţi de medicii de plaşi şi controlat numărul lor de medici primari de judeţe, aşa ca putem afirma cu siguranţa ca, din töte cifrele câte s'au dat pâna acum de pelagroşi din ţara, cea mai adeverata este acésta. D. profesor doctor Felix, în raportul seu prezentat în al 4-lea congres internaţional de igiena ţinut în Geneva la 1882, da numărul de 4.500 pelagroşi în România. Diferinţa între cifra de 10.626 pelagroşi, rezultata din ancheta terminata la Iunie 1888, şi cifra de 4.500, data de D. doctor Felix în 1882, este de 6.126 pelagroşi mai mult de cât în 1882. Acésta diferinţa nu se pöte explica alt-fel de cât sau ca numărul pelagroşilor a crescut în 6 ani din urma cu 6.126, sau ca cifra data de D. profesor doctor Felix nu reprezinta exact numărul pelagroşilor aflaţi în 1882. A admite ca numărul pelagroşilor a crescut în 6 ani cu 6.126, ar fi extraordinar şi aproape imposibil, mai ales ca în general în ultimii ani starea sântului nostru s'a îmbunataşit puşin, dovada avem crescerea populaţiunii rurale. Cred mai mult ca cifra de 4.500 pelagroşi în 1882 nu era exacta, ci era mult mai jos de cât realitatea. Ceea ce vine în favörea acestor din urma idei, este ca cifra raportata de D. doctor Felix 'a fost data de direcţia sanitarä dupe relaţiunile medicilor primari de judeţe, care nu constatasä casurile de pelagra prin o lucrare anume, ci dupe cum întâmplarea facuse sa se presinte pelagroşi la inspecţiunile medicale. Veri-care ar fi cuvântul acestei diferinţe, cifra data de ancheta din urma are tot dreptul a fi considerata ca cea mai exacta.

Numöarul de 10.626 pelagroşi pentru töta ţera, arata cât de exagerata era pareerea multora cari susţineau ca populaţiunea nöstra rurala este decimata de pelagra. Mulţi medici luati de curentul acelor cari vedeau reul mult mai mare de cât este în realitate, faceau tabloul cel mai iniorator de numeroşele victime ale pelagrei, printre teranii nöstri. Acum insä când ancheta asupra pelagrei ne da 10.626 de pelagroşi pentru o populaţiune de 5.339.650 de suflete, şi ca raport 1,96 pelagroşi la mia de locuitori, nu ne mai este permis a ne tângui şi a ne crede cel mai bänuit popor de bölele miseriei.

Acest magulitor rezultat reese cu atât mai mult, cu cât cine-va eugeta la modul de hrana şi de traie al teranului nostru şi la condiţiunile telurice ale comunelor nöstre rurale. Negroşit este de mirat cum teranul nostru vegetarian ca hrana, locuit şi înbrăcat fara nici o îngrijire, intoxicat de miasmele palustre emanate din apele stagnante cari sunt presarate în jurul şi în intrul comunelor, rezista şi se influentéza aşa de puşin de germenii pelagrei. Procentul de 1,96 pelagroşi la mia de locuitori face ca poporul nostru rural sa aiba o situaţie mai buna faţa cu alte popöre europene, cari au ca basa a alimentaţiunii lor porumbul. Pentru a face sa se vadä acest adever, sa ne fie permis a compara poporul nostru cu poporul italian,

care se nutrește în mare parte de porumb. Ast-fel statistica generală pe anul 1881, publicată în 1886, da 104.067 pelagroși pentru toată populațiunea regatului italian de 28.459.628 suflete, cu un raport de 3,65 pelagroși la mia de locuitori. La noi avem 1,96 pelagroși la mia de locuitori, pe când în Italia este de 3,65 pelagroși la mia de locuitori, ceea-ce dovedește ca poporul italian are aproape de două ori mai mulți pelagroși ca noi.

În comparațiunea făcută mai sus am considerat cei 104.067 pelagroși ca produși de toată Italia, și i am raportat la întreaga populațiune de 28.459.628 suflete. În realitate însă numai nouă provincii din Italia dau pelagroși, pe când restul regatului este cu totul ferit de această afecțiune. Ast-fel cei 104.067 pelagroși aflați în anul 1881, aparțin exclusiv celor nouă provincii cu o populațiune de 17.264.484 suflete, la care raportând numărul pelagroșilor, dobândim un procent de 6,02 la mia de locuitori, iar nu 3,65, fapt care dovedește și mai lamurit situațiunea populațiunii noastre rurale, unde nu găsim de cât 1,96 pelagroși la mia de locuitori.

Studiând cu atențiune rezultatul anchetei noastre, constatam ca părțile cele mai băntuite de pelagra sunt județele din Moldova. Știm ca populațiunea rurală din ambele țeri se găsește aproape în aceleași condițiuni de hrană și locuința, de climă și pământ; care să fie dar cauza care să facă ca numărul pelagroșilor în raport cu populațiunea să fie mai mare în județele din Moldova, de cât în județele din Muntenia? Cunoștem asemenea ca în Moldova populațiunea rurală întrebuițează ca beutura alcoolică, rachiul provenit din cereale (basamac), pe când în Muntenia țeranii beau rachiul de prune (țuica) și numai într-un mod excepțional basamac. Negreșit ca răspunsul la o asemenea chestiune este greu și ca nu se pôte da de cât în baza unui studiu amanunțit făcut chiar în localitatea unde se dezvoltă băla. Cu toate acestea, convicțiunea mea este ca, usul și abuzul de beaturi spirtose, provenite din porumb mai mult sau mai puțin stricat, constituie un focar de germeni pelagroși. Prin acest us, chiar dacă porumbul sau malaiul din care se hrănesc țeranii din Moldova n'ar fi stricat, totuși rachiul extras din porumb stricat ar fi destul ca să i comunice pelagra; ast-fel în Moldova țeranul pôte să devie pelagros prin mamaliga și prin basamac, pe când în Muntenia numai prin mamaliga; șanșele de a deveni pelagros ar fi înduioite în Moldova de cât în Muntenia. Pentru a pune în evidența cele ce diseram, vom lua județele cele mai băntuite de pelagră din Moldova și Muntenia și vom compara numărul pelagroșilor fie-cărui județ cu populațiunea lui respectivă. Din Moldova avem județele Tutova, cu o populațiune de 110.424 locuitori, are 1.247 pelagroși, ceea-ce ne da 11,3 pelagroși la mia de locuitori; Vasluiul, pentru o populațiune de 111.062 suflete, ne-a dat 822 pelagroși, cu un procent de 7,40 pelagroși la mia de locuitori; Tecuciă, cu o populațiune de 116.146 suflete, s'au găsit 639 pelagroși, ceea-ce ne

da 5,50 la mia de locuitori; Govurluiu, cu o populație de 118.438 locuitori, avem 564 pelagroși, cu un procent de 4,76 la mie. Din Muntenia, județele: Dâmbovița, cu o populație de 191.721 suflete, are 717 pelagroși, cari ne dau 3,75 la mia de locuitori; Gorj, cu o populație de 180.914 suflete, prezintă 506 pelagroși, cu un procent de 2,79 la mia de locuitori; județul Prahova, cu o populație de 278.208 suflete, are 375 pelagroși, ceea-ce ne da 1,34 la mia de locuitori. Creșt ca procentul de 11,3 pelagroși la mia de locuitori pe care ni-l da cel mai bătuit județ din Moldova. Tutova, comparat cu procentul 3,75 la mia de locuitori pentru județul Dâmbovița, ca cel mai bătuit din Muntenia, confirmă în deajuns cele dișe de noi mai sus.

Daca acum vom compara numarul pelagroșilor din județele noastre cele mai bătuite de pelagra cu numarul pelagroșilor din provinciile Italiei, în aceleași condiții și în raport cu populația găsim ca : în provincia Veneției, care are o populație de 2.814.171 suflete, în anul 1881 s'au găsit 55.881 pelagroși, ceea ce ne da 19,8 pelagroși la mia de locuitori; în Lombardia, pe o populație de 3.680.615 suflete, s'au găsit 36.630 pelagroși, cu un procent de 9,95 la mia de locuitori. Aceste procente de 19,8 pentru Veneția și de 9,95 pentru Lombardia alaturate pe lângă procentele de 11,3 pelagroși la mia de locuitori, pe cari le da județul Tutova ca cel mai bătuit de pelagra, dovedește încă o-data ca populația noastră rurală este mult mai puțin încercată de acest flagel.

Pelagra fiind o maladie endemică a țerei noastre, este important a ști efectele ei față cu obligația serviciului militar; numarul mai mare sau mai mic al tinerilor scutiți de serviciul militar ca pelagroși, va constitui o probă vedită de intensitatea și întinderea ei în țera. Pentru a dovedi acesta, am cercetat la ministerul de război pe o perioadă de cinci ani câți tineri s'au scutit din cauza pelagrei. Cercetarea noastră ne-a făcut sa vedem că numai în câte-va județe s'au făcut scutiri și în număr foarte mic. Raportele D-lor medici recruitori arata ca de la 1883 până la 1887 inclusiv, adică cinci ani, au fost înscriși sa traga la sorti în județul Boroșoiu 8.146 tineri, și din aceștia numai cinci s'au scutit pentru pelagra; în județul Tutova, pe aceeași perioadă, au fost înscriși 5.368 tineri, din cari s'au scutit numai doi ca pelagroși; în județul Iași au fost înscriși 6.612 tineri, din cari numai doi s'au scutit pelagroși; în județul Govurluiu erau înscriși 5.701 tineri, și s'a scutit numai unul pentru pelagra; numarul scutițiilor din cauza pelagrei este neînsemnat caci pe 25.827 de tineri înscriși pe o perioadă de cinci ani, în cele 4 județe, pentru serviciul militar, au fost numai 10 scutiri din cauza pelagrei.

Sa vedem acum cari sunt scutițiile de serviciu militar pe cari le împunea pelagra în Italia.

Din statistica oficială a regatului italian, publicată în anul 1886, se vede ca de la 1879 și până la 1884 inclusiv au fost înscriși sa traga la sorti în provincia

Veneției 146.246 tineri, și ca din acest număr 55.881 au fost respinși ca pelagroși, adică mai mult de cât a treia parte; în Lombardia, pe 188.966 tineri înscrși pentru recrutare, au fost respinși de la serviciul militar 36.630 tineri ca pelagroși; în Emilia au fost înscrși 122.970 tineri, din cari s'au respins ca pelagroși 7.865.

Din aceste trei provincii, pe o perioadă de 5 ani, au fost înscrși pentru recrutare 458.182 tineri, din cari au fost respinși fiind pelagroși 100.376, rezultat care, pe lângă cele dișe în această privință, vine de confirmă și mai mult ca pelagra face mult mai numeroșe victime în populațiunea italiană decât în populațiunea noastră rurală. O-data stabilit într'un mod cert prin cifre că pelagra la noi nu este așa de întinsă dupe cum pretinde unii, sa trecem la o alta serie de considerațiuni relative la condițiunile de hrană ale ruralilor noștri.

Pentru această vom împarti țera în trei regiuni: de munte, de podgorie și de câmp, și vom cauta sa vedem situațiunea celor 10.626 pelagroși față cu cele trei regiuni:

1. Regiunea de munte se compune: din plașile Motru-de-Sus și Cloșani din județul Mehedinți, Amaradia-Novaci și Ocolu-Vulcan din județul Gorj, Horez și Cozia din Râmnicu-Vâlcea, Loviștea din Argeș, județul Muscel, afara de plasa Podgoria, Dâmbovița-Dêlu din județul Dâmbovița, Prahova și Telêjenul din județul Prahova, Buzeu și Pârșcovul-Slancie din județul Buzeu, Râmnicu-de-Sus, plaiul și Marginea-de-Sus din județul Râmnicu-Sarat, Vrancea și Zabrăuți din Putna, Tazlău-de-sus și Bistrița-de-sus din județul Bacău, Bistrița și Piatra-Muntele din Neamt și plasa Muntele din județul Suceva. Această regiune ast-fel alcatuita are o populațiune de 886.863 suflete, cu un număr de 1.705 pelagroși. Raportând numărul pelagrosilor la populațiunea acestor regiuni găsim un procent de 1,92 pelagroși la mia de locuitori.

2. Regiunea de dël sau podgoria coprinde plașile: Ocolu-Dumbrava, Motru-de-Jos din Mehedinți, Gilortul și Jini din Gorj, Amaradia-Ocolu din Dolj, Ocolu-Otasêu, Oltetu-de-Sus, Oltu-Oltetu-de-Jos din Râmnicu-Vâlcea, Oltetu-Oltu-de-Sus din Romanai, Ocolu-Vedea din Olt, Argeș, Olt-Topolog și Pitești din județul Argeș, Dâmbovița-Ialomita și Bolintinul din Dâmbovița, Filipesci, Cricovul-Podgoria din Prahova, Sârata, Tohanii din Buzeu, Marginea-de-Jos și orașul din Râmnicu-Sarat, Racaciuni din Putna, Nicoresci-Bêrlad din Tecuci, Têrgu-Simila din Tutova, Bistrița-de-Jos, Talzaul-de-Jos, Troțușu din Bacău, județele Vashui și Roman, Plaiul-de-Sus, Mijlocu din Nêmtu, Codru, Stavnicu, Turia-Copou, Cârligatura-Bahluu din Iași, Siretul, Șoimuzu-Moldova din Suceva, Coșula, Siretul din Botoșani, Coșula, Berhometele, Prutu-de-Sus, Herta din Dorohoiu. Populațiunea acestei regiuni este de 2.070.603 suflete, asupra careia avem 4.930 de pelagroși, cu un raport de 2,38 pelagroși la mia de locuitori.

3. Regiunea de câmp este formată de plașile: Blahnița-Câmpu din Mehedintz, Dumbrava, Jiu-de-Sus, Jiu-de-Jos, Câmpul și Balta din Dolj, Ocolu și Balta, Oltude-Jos din Romanați, Mijlocu și Șerbănești din Olt, Cotmenea-Galeșesci din Argeș, Cobia din Dâmbovița, Tergușoru-Câmpu din Prahova, Câmpu din Buzeu, județele Teleorman, Vlasca, Ilfov, Ialomița și Braila, plașa Râmnicu-de-Jos, Gradiștea din Râmnicu-Sarat, plașile Biliesci-Gârlele din Putna, Berhociu și Zeletin din Tecuci, județele Covurlui, Tulcea, Constanta, plașile Pereschiv-Corod din Tutova, Branistea din Iași, Jijia, Stefanesti și Meletinu-Terg din Botoșani, Prutu-de-Jos, Bașeu din Dorohoiu. Numarul populației regiunii de câmp este de 2.442.188 suflete; asupra acestei populații avem 3.991 pelagroși, cu un raport de 1,63 pelagroși la mia de locuitori.

Rezultatele studiului comparativ al pelagroșilor dupe regiuni sunt: 1,93 pelagroși la mia de locuitori pentru munte, 2,38 la mie pentru regiunea de podgorie, și 1,63 la mie pentru câmp.

Aceste rezultate numerice sunt în concordanță cu calitatea porumbului de care se nutrește locuitorii fie-carei regiuni. În localitățile de munte nu se cultiva de loc porumb sau se cultiva în cantități nesuficiente pentru hrana locuitorilor, astfel ca sunt nevoiți a și procura porumbul trebuincios din alte parti. Siliți fiind să l cumpere, ei caută tot-d'a-una ca porumbul să fie uscat și bine copt; numai în cazuri excepționale de lipsă sau când recolta porumbului a fost rea în general, cumpărătorii sunt nevoiți să ia ce găsesc. Mulțumita acestei situații datorita regiunii pe care o locuiesc, țeranii muntelui sunt mai puțin expuși la pelagra. În regiunea de podgorie se cultiva în general destul porumb pentru trebuința locuitorilor, specia însă de porumb, și reul obicei de a l semena târziu prima-vara, fac ca adesea porumbul să fie același fara să fie ajuns la maturitatea completa. Acesta se întâmplă mai ales când toamna este scurtă și încep de timpuriu ploile și frigul. La acest neajuns să adăugăm și reul sistem pe care l întrebuințează țeranii noștri, de a pastra porumbul în țărani neventilate și aședate direct pe pământ. Acest complex de circumstanțe contribuie a strica porumbul și a face din el un aliment periculos de care sunt siliți să useze, neavând mijloace să și procure altul de buna calitate. Să nu uităm de asemenea ca cauzele adjuvante ale pelagrei, fie atmosferice, fie telurice, fie chiar economice, sunt mult mai numeroase și mai puternice în această regiune, de cât în cele-alte două; iata pentru ce în această regiune găsim tot-d'a-una un număr mai mare de pelagroși. La câmp, locuitorii au o poziție materială mai bună, ei cultivă porumbul în mare cantitate, și de ordinar porumbul se coce bine, numai nevoiași și sermanii, cari semănând târziu, culeg toamna porumbul crud. Pe lângă porumb, țeranii de la câmp cultiva mult grâu, secara și meiul, și adesea ei se nutrește cu pâine de secara; în multe localități, mai ales în județele Ialomița și Braila,

manăliga de meiu este baza alimentației; putem dice că la câmp a cincea parte din locuitori mănâncă pâne de seară și manăliga de meiu. Acest mod de alimentare face ca la câmp să avem cel mai mic procent de pelagroși la mia de locuitori. Așa în județele Tulcea și Constanța nu se găsește de loc pelagroși, sau se găsește doi sau trei pelagroși pe județ, cum este în Ialomița și Brăila.

În studiul unei maladii care bătute endemic populațiunea unei țări, este de mare folos a seii partea ce ia sexul, etatea și profesiunea în etiologia ei. Cercetând din punctul de vedere al sexului, tabela anexată aici ne face să vedem că din numărul de 10.626 pelagroși, 4.976 au fost de sex bărbătesc, iar restul de 5.650 au fost de sex femeesc, adică 674 femei mai mult de cât bărbații, fapt care s'a constatat în Italia de un mare număr de observatori, și pe care statistica l'a stabilit. În Franția influența sexului femeesc a fost pusă la îndoială, ba chiar tăgăduită de unii; asta-și însă observatorii francezi au revenit și recunosc că sexul femeesc da un mai mare contingent de pelagra. Sexul femeesc fiind mai debil și având o forță vitală mai mică, se încovoae mai lesne înaintea unei afecțiuni ca pelagra, al cărei caracter este de a lovi de preferință pe cei debili.

Influența sexului se manifesta mai ales de la 20—40 ani, când, pe lângă debilitatea vitală, se mai adauga și debilitatea rezultata din marele funcțiuni fiziologice ale femeii, sarcina, facerea și lăptatul. Ast-fel, se vede în tabelă că de la 20—40 ani au fost 3.357 de femei lovite de pelagră și numai 1.631 de bărbați, adică o diferență de 1.926 femei mai mult de cât bărbați.

Etatea, ca cauză predispozanta, joacă un rol însemnat în maladii, fie epidemice, fie endemice. Din ancheta noastră găsim, ca din 10.626 pelagroși, 831 au avut etatea pâna la 12 ani, iar 9.795 peste 12 ani. Alăturata tabelă ne arată că cele două extreme ale vieții, copilăria și bătrânețea, dau mai puțin pelagroși, și că etatea care da cel mai mare număr este coprină între 20—40 ani. Așa, de la nascere pâna la 12 ani avem 831 pelagroși, pe când de la 20—40 ani numărul se ridică la 5.188; rezultatul pâna la 10.626, care este numărul total al pelagroșilor, aparține etăților de la 12—20 și în sus de 40 ani. Etatea înaintata peste 60 ani nu da de cât un neînsemnat număr de pelagroși. Putem dar dice că copilăria, junetea și mai ales adultă sunt etățile cele mai favorabile pentru a primi și cultiva germenii patogeni ai pelagrei. Explicarea acestui fapt sta în cantitatea de forță ce fie-care etate este chemată a desvolta pentru îndeplinirea sarcinilor sociale. În adevăr, bătrânul, sleit prin trecutul seu, nu mai este nevoit să muncească, și, prin urmare, el consuma numai ca să trăiască.

Pe când junetea și etatea adultă sunt dălbic supuse la muncă, la lucrările cele mai grele, pentru satisfacerea carora îi trebuie o hrană mai abundentă și mai substanțială.

TABLOU

De numărul Pelagșilor dupe etate și sex

Județul	De la 1—12 ani		De la 12—20 ani		De la 20—40 ani		De la 40 ani în sus		Observațiuni
	Băieți	Fete	Bărați	Femei	Bărați	Femei	Bărați	Femei	
Argeș	10	12	4	10	33	52	52	18	
Bacău	16	8	8	9	38	71	75	74	
Bazeu	11	17	1	17	33	92	57	65	
Brăila	—	—	—	—	—	3	—	—	
Botoșani	15	10	10	5	60	81	119	64	
Constanța	—	—	—	—	—	—	—	—	
Covurlui	52	39	4	26	47	178	118	99	
Dâmbovița	23	26	23	24	122	263	112	104	
Doljiu	3	3	2	3	12	20	13	14	
Dorohoiu	6	5	7	11	71	154	246	147	
Fălești	23	13	15	10	39	97	72	63	
Gorjiu	33	32	20	17	114	129	89	72	
Ialomița	2	2	—	4	8	14	15	3	
Iasi	6	2	8	3	29	59	42	23	
Ilfov	4	7	7	9	26	100	51	47	
Mehedinți	3	4	6	6	12	32	5	14	
Muceel	9	3	6	6	29	45	59	21	
Neamtu	10	8	7	9	56	122	115	98	
Oltu	—	—	3	1	14	25	17	11	
Prahova	27	15	12	15	83	110	65	48	
Putna	14	7	12	24	36	97	70	63	
Roman	18	9	9	18	73	113	107	49	
Romanați	6	10	8	10	72	102	45	35	
R.-Sărat	8	10	2	2	20	63	47	38	
Suceava	11	6	2	5	51	93	108	68	
Tecuci	22	12	17	35	136	245	95	77	
Teleorman	1	1	2	5	17	32	26	10	
Tulcea	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tutova	28	25	35	52	218	407	287	195	
Vasluiu	20	26	33	46	99	315	200	83	
Vâlcea	2	2	5	14	40	34	43	15	
Vlașca	32	21	24	21	43	189	108	103	
Total	456	375	292	417	1.631	3.357	2.417	1.681	

Ţeratul t ener  i adult, prin munca grea a c mpului, este silit sa man nce mai multa mamaliga  i legume, să introducea in organismul lui o mare cantitate de alimente infectate; dacă mamaliga este stricala, are o  ans  mai puternică de a deveni pelagros, iată cuv ntul pentru care etatea coprinsă intre 20—40 ani d  cel mai mare numar de pelagro i. In ac sta privin a cifrele date de ancheta n str  concordă in totul cu ceea-ce s'  constatat  i in alte  eri, precum Italia  i Franția. Examin nd profesiunile la cari apar in cei 10.626 bolnavi pelagro i, vedem că 7.572 sunt  eram-agricultori, 2.132 sunt țerani-muncitori, 19 meseria i, 28 comercian i, 4 func ionari, 15 preo i, 5 c ntare i la biserică, 20 servitori  i 831 copii.

Resultatul acesta ne dovede e că popula iunea  er nesc  agricolă este stratul social care da apr pe totalitatea pelagro ilor. Cei 7.572 țerani-agricultori, insumat i cu cei 2.132 muncitori-rurali, fac 9.704, la cari de vom adauga  i cei 831 copii pelagro i, cari apar in to i clasei ruralilor, avem 10.536 pelagro i din popula iunea rurala propriu zisa  i numai 91 sunt de alte profesiuni, fapt care ne impune datoria de a cerceta cauza in traiul  i via a sat nului.

Pelagra este una din acele afecțiuni care om r  in r'un mod lent, dupe ce a facut sa trec  suferin ul prin cele mai crude incercari fizice  i morale. Germenul pelagrei introdus in organism il aduce in cea mai deplorabila stare de miserie,  i, prin turburările sistemului nervos, d  nascere dementei, mai ales cu forma melancolică  i cu tendin e la sinucidere, prin care sf r e e adesea pelagro ii. Evolu iunea completă a pelagrei este impartita in trei grade. Să vedem acum cum stau pelagro ii n stri fa a cu cele trei stagii: din cei 10.626 bolnavi, 6.127 au fost in prima fas  a maladiei, 3.287 au fost in gradul al doilea  i 1.212 in gradul al treilea, din cari 566 sunt ajuns i la demen    i la mania pelagros . Cel mai mare numar se g se e in gradul I al boalei, unde o bună ingrijire medicală p te sa aducă mari fol se.

Afec iunile generale ca sifilisul, scrofula, paludismul  i alcoolismul, fiind destul de intinse in p pula iunea noastra rurală, este important a sci cum se aliază pelagra cu d nesele. De  i noti ele anchetei noastre nu sunt destul de complete in ac sta privin a, totu i in sa se poate vedea ca un mare numar de pelagro i sunt intoxicat i de mi asmele palustre  i de alcool. A a din cei 10.626 pelagro i, 678 au fost alcoolici, 508 cu intoxicat iunea palustre, 110 scrofulo i  i numai 45 sifilitici.

Sf r ind cu pu inele considera ii asupra rezultatului numeric al anchetei asupra pelagrei, trecem la partea cea mai importantă, de a sci ceea ce mai este de facut pentru a cunoșce cauza pelagrei  i a găsi mijlócele pentru combaterea ei. Pelagra, fiind o maladie populara rurala, care b ntue partea cea mai numeros   i pot dice cea mai necesară pentru existen a unei na iuni, a facut ca in t te  erile unde s'  ivit, Statul  i corpora iunile savante să se intr ca in activitate de a studia

și propune măsurile pentru combaterea ei. Toți au fost patruși de adevărul că igiena profesională a agriculturii, care interesează sănătatea ruralilor, merita a ocupa primul loc în datoriile veri-carei administrațiunii sanitare. În Franța, unde câte-va districte numai erau încercate de pelagra, Statul a făcut sacrificii numind anchete și silindu-se a aplica măsurile dictate de omeni competenți.

De vom cerceta în Italia, care a fost un focar întins de pelagra, vom găsi că guvernul a făcut cele mai eroice silințe pentru combaterea ei. Anchete numeroase, măsurile de igiena profesională cele mai severe, înființarea de spitale pentru pelagrosi s'au făcut și s'au repetat la diferite epoci. Uscarea porumbului prin cupțore sistematice a fost aplicată cu rigore. Nu intra în cadrul micii noastre lucrări a enumera și cerceta tot ce s'a făcut în cele-alte țeri pentru stărpirea pelagrei, acésta va face parte natural din lucrarea care se va ocupa cu măsurile de combatere. Am cercetat în arhivele serviciului nostru sanitar să vedem cari sunt lucrările sau măsurile cari s'au luat de când s'a stabilit în mod formal existența pelagrei în țara (1858—1862) și nu am putut găsi nimic. Abia pe la finele veri anului 1876 a început să se aplice ôre-cari măsuri de cari vom vorbi mai jos. Ast-fel prima cercetare sistematică este ancheta actuală, al carei rezultat îl consemnam în acésta modestă lucrare.

Scopul pe care îl am urmărit prin ancheta asupra pelagrei în țera l'am ajuns pe cât mijlocele ne-au permis. Acum, cunoscând într'un mod cert numărul și împrăștierea pelagrosilor în diferite părți ale țerei, nu ne mai este permis a sta indiferenți, ci trebuie să procedăm la completarea rezultatului anchetei, prin studiul cauzei și condițiunilor în mijlocul carora se dezvoltă pelagra. Dacă numărul de 10.626 pelagrosi, pentru o populațiune de 5.339.650 suflete, nu este extraordinar de mare, totuși noi, fiind un popor mic, cata să ne ocupăm cu barbație a combate veri-ce cauza care ar tinde să împuțineze populațiunea.

Unu popor numeros pôte l'ar fi permis să negligeze o pierdere de 1.96 la mia de locuitori; noi însă, cari suntem puțin la număr, ni se impune datoria de a lupta pentru pastrarea puținului ce avem. Pe lângă marele interes național ce avem de a ocroti populațiunea rurală ca număr, avem și un interes economic. Agricultură fiind la noi unicul izvor de avuție, trebuie să îngrijim și să păstrăm umeltele inteligente ale ei, muncitorul de pământ. Este cunoscut astăzi că profesiunea cea mai însemnată este agricultura, pentru că densa procura direct cele necesare la subsistență și indirect face ca să trăiască și să prospere cele-alte industrii. Dacă acésta este adevărat pentru alte țeri, apoi pentru noi nu suferă nici umbra de îndoială. Pelagra secerând aprôpe exclusiv populațiunea agricolă, ni se impune dar și din acest punct de vedere datoria de a cauta și a aplica măsurile de combatere. De acest sentiment a fost patruș guvernul țerei când în anul 1882 a înscris în budgetul

Statului o subvenție de 3.000 lei pe an pentru lazaretul de pelagrosi din județul Doroheiu, înființat în vaca anului 1876 pe lângă spitalul județului și mai ales în 1885 când a luat deciziunea de a aplica instrucțiunile luate de consiliul sanitar superior, ca porumbul destinat la hrana sătenilor să fie de buna calitate și bine uscat când se presintă la macinat și înființare de cuptore pe lângă mori pentru uscarea porumbului.

Tot în acésta pornire, în anul 1887, s'a trimis cu cheltuiala Statului la băile de la Govora un număr de 45 pelagrosi luați din județele cele mai bătute din Moldova. În anul 1886 s'a instalat un spital de pelagrosi în baracele de carantina de la Giurgiu, cari au funcționat de la 7 August 1886 până la 1 Octombrie același an. În fine ambulantele rurale cari au funcționat trei ani consecutivi și mai ales spitalele rurale înființate în anul 1881 au adus folose mari suferinșilor de pelagra, dupe cum se constata din raportele anuale publicate de direcțiunea serviciului sanitar.

Din aceste mesuri laudabile, numai una era menita a lovi reul în rădăcina lui, înființarea de cuptore pentru uscarea porumbului, dar nu s'a putut aplica; celelalte mesuri au adus și aduc servicii reale nenorocișilor pelagrosi, ușurându-le suferințele și vindecându-i câte o dată.

Acum că cunoscem situațiunea populațiunei noastre rurale față cu pelagra, și măsurile cari s'au luat până acum, trebuie să spunem ceea-ce credem că trebuie să facem. Opiniunea pe care 'm permit a o supune cugetarei D-vostre, D-le ministru, este ca, fara întârziere, să procedam la completarea foloselor anchetei întreprinșă. Este neapărat trebuincios ca să se numeșca o comisiune compusa de omeni compețiinți, care să mērga să studieze reul în comuna, în casă, în condițiunile în cari se găseșca pelagrosul. Un studiu folositor asupra unei afecțiuni a miseriei, ca pelagra, nu se pōte face de cât numai în localitati și în fața condițiunilor de viața a acelu care a devenit pelagros.

Fie-care țera, fie-care localitate și are influența sa proprie din punctul de producere și de evoluțiune a unei maladii ôre-care, dar mai ales în pelagra, unde un complex special de circumstanțe trebuie să conlucreze.

Nu numai în aceste condițiuni studiul efectuat ar putea să ne dea rezultate reale, atât ca etiologia a pelagrei, cât și ca măsurile de combatere. Comisiunea să fie compusa din cinci membri: un bacteriolog, un chimist, doi medici bun cliniciani și un igienist. Dēnsa va merge în comunele bătute, unde va face cercetarile pe cari le va gasi necesare. La finele lucrării, comisiunea va face un raport asupra rezultatelor dobēndite și asupra măsurilor de luat. Raportul comisiunei va fi supus consiliului sanitar, care va transforma în reguli și instrucțiuni, aplicabile la noi, măsurile propuse de comisiune.

Domnule ministru, numai ast-fel cred că vom putea ajunge a țice că ne am facut datoria și am satisfacut cele două mari interese: național și economic.

Bine-voiți, vă rog, D-le ministru, a primi încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

Director general, Dr. SERGIU.

No. 14 976.

1888, Octombrie 20.

TABLŌU GENERAL

DE

NUMERUL ȘI CONDIȚIUNILE PELAGROȘILOR CONSTATAȚI ÎN ȚERĂ ÎN CURSUL ANILOR 1887 - 1888

TABLOU
DE NUMÉRUL ȘI CONDIȚIUNILE PELAGROȘILOR

JUDEȚUL	Totalul bolnavilor	NUMEREA PLĂȘEI	Bolnavi pe plăși		DUPE ETATE				Stadii în care se află boala			BOLNAVI DUPE					
			dupe sex		ADULȚI		COPII		GRADUL			Agriculții	Monotorii	Mecerișii	Comercianții	Funcționarii	
			Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Băieți	Fete	I	II	III						
Argeș	191	Argeșelu	20	14	6	14	6	—	—	9	7	4	168	—	—	1	—
		Cotneana-Găleşeei	113	56	57	50	50	6	7	93	15	5					
		Loviscea	4	3	1	3	—	—	1	2	2	—					
		Oltu-Topolog	6	3	3	3	3	—	—	2	3	1					
		Pitești	48	23	25	19	21	4	4	28	18	2					
Iacoh	299	Bistrița-de-Jos	26	13	13	11	12	2	1	11	11	4	254	15	1	5	—
		Bistrița-de-Sus	167	69	108	46	101	13	7	86	67	14					
		Tazlău-de-Sus	61	41	20	41	20	—	—	10	23	28					
		Tazlău-de-Jos-Trotușu	45	24	21	23	21	1	—	3	31	11					
Botoșani	364	Coșula	80	46	34	43	33	3	1	17	60	3	216	90	—	—	—
		Siretu	111	69	42	68	41	1	1	66	27	18					
		Ștefănesci-Jijia	73	42	31	37	28	5	3	65	5	3					
		Târgu-Meletinu	100	47	53	41	48	6	5	90	7	3					
Brăila	3	Balta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	
		Vădeni	3	—	3	—	3	—	—	—	1						2
Buzeo	293	Bozșă	69	17	52	15	49	2	3	33	27	9	12	252	—	1	—
		Câmpu	16	12	4	11	4	1	—	7	7	2					
		Pârscovu-Slănic	158	49	109	42	96	7	13	89	47	22					
		Săcata-Tohani	49	24	25	23	24	1	1	19	22	8					
Covurlui	563	Siretu	372	139	233	107	206	32	27	259	87	26	443	24	1	2	—
		Hoincea-Pruta	191	82	109	62	97	20	12	91	71	29					
Constanța	—	Constanța	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Hârșova	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
		Mangalia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
		Medgidie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
		Siliștra-Nouă	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Dâmbovița	717	Bolintinu	86	31	55	30	52	1	3	52	25	9	221	440	—	3	—
		Cobia	328	98	220	99	207	1	13	132	153	43					
		Dealu-Dâmbovița	158	76	82	72	79	3	3	70	60	22					
		Fâmbovița-alonița	51	36	15	32	13	4	2	25	21	5					
		Ialomița	94	29	65	24	60	5	5	51	26	17					
Iloji	70	Balta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	6	1	—	—
		Amaradia-Ocolu	26	14	12	14	12	—	—	14	6	6					
		Câmpu	4	2	2	2	1	—	1	4	—	—					
		Dumbrava-Jiu-de-Sus	30	8	22	7	20	1	2	15	13	2					
		Dumbrava-Jiu-de-Jos	10	6	4	4	4	2	—	8	1	1					

GENERAL

CONSTATATI IN TERĂ IN CURSUL ANILOR 1887—1888

PROFESIUNE				Formele clinice ale turbărilor nervoase					Maladiile generale care au însoțit pelagra				FELUL PORUMBULUI CARE SE CULTIVĂ ÎN LOCALITATE	OBSERVAȚIUNI
Preșpi	Chiciorci de biserică	Servitorii	Copii	Manie	Melancolie	Demență	Idiotism	Vertige	Sifilis	Serofloza	Faludism	Alcoolism		
—	—	—	22	6	—	2	1	—	—	—	10	11	Tomnatic și scorunnic	
—	—	—	24	5	—	2	—	—	—	8	13	71	Cincantin, tomnatic și portocaliū.	
1	1	1	25	3	2	—	—	—	3	—	16	32	Idem	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tomnatic.	
—	—	—	28	3	9	17	—	—	—	20	42	14	Cincantin, tomnatic și scorunnic.	
1	1	—	91	9	3	—	—	9	2	2	13	47	Cincantin, tomnatic și portocaliū.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
1	—	3	49	64	12	2	—	12	5	31	92	106	Cincantin, tomnatic și scorunnic.	
—	—	1	6	3	11	—	—	—	—	—	9	3	Tomnatic și scorunnic.	

JUDEȚUL	Totalul bolnavilor	NUMIREA PLĂȘEI	Bolnavi pe plăși						DUPE ETATE				Staziul în care se află bolii			BOLNAVI DUPE				
			Bolnavi dupe sex		ADULȚI		COPII		GRADUL			Agricultori	Muncitori	Meseriași	Comercianți	Funcționari				
			Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Băieți	Fete	I	II	III									
			Bolnavi pe plăși	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Băieți	Fete	I	II	III	Agricultori	Muncitori	Meseriași	Comercianți	Funcționari			
Dorohoiu	647	Bazeș-Prutu	129	76	53	73	48	3	5	18	102	9	628	—	2	1	—			
		Cogula-Berhometele	285	129	156	128	156	1	—	9	117	78								
		Herța-Prutu	233	125	108	123	108	2	—	108	92	33								
Fălciui	332	Crasna	48	19	29	19	28	—	1	29	18	1	295	—	—	—	—			
		Midlocu-Prutu	192	90	102	74	91	16	11	171	20	1								
		Podoleni	92	40	52	33	51	7	1	37	40	15								
Gorj	506	Amaradia-Novaci	161	85	76	76	65	9	11	133	23	5	438	—	2	—	—			
		Gilortu	66	31	35	25	28	6	7	57	5	4								
		Jiu	50	26	24	22	22	4	2	44	4	2								
		Ocolu-Vulcanu	229	114	115	100	103	14	12	220	2	7								
Ialomița	48	Borcea	9	6	3	6	3	—	—	1	5	3	25	17	1	1	—			
		Câmpu	15	7	8	5	7	2	1	8	6	1								
		Ialomița-Balta	24	12	12	12	11	—	1	4	16	4								
Iași	172	Branieștea	5	2	3	2	3	—	—	3	—	2	155	5	—	1	—			
		Cărligătura-Bahlui	68	30	38	28	36	2	2	13	44	11								
		Codru	2	1	1	—	1	1	—	2	—	—								
		Stavnicu	44	33	11	31	11	2	—	27	14	3								
		Taria-Copou	53	19	34	18	34	1	—	35	16	2								
Ilfov	251	Negoesci	34	10	24	8	24	2	—	25	4	5	156	81	1	2	—			
		Dâmbovița-Mostiștea	11	1	10	1	7	—	3	5	3	3								
		Oltenița	18	8	10	8	10	—	—	4	8	6								
		Sabaru	135	45	90	43	88	2	2	101	18	16								
		Snagovu	53	24	29	24	27	—	2	48	1	4								
Mehedinți	82	Cloșani	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	47	—	—	—			
		Blahnița-Câmpu	44	12	32	11	30	—	3	13	28	3								
		Motru-de-Sus	5	3	2	3	2	—	—	3	2	—								
		Motru-de-Jos-Dumbrava	19	4	15	4	15	—	—	11	6	2								
Ocolu	14	7	7	4	6	3	1	10	4	—										
Muscel	178	Argeșelu-Rîurile	44	18	26	17	24	1	2	24	20	—	135	30	—	—	—			
		Dâmbovița-Nucșora	14	13	1	13	1	—	—	13	1	—								
		Podgoria	120	72	48	64	47	8	1	120	—	—								
Neamțu	425	Bistrița	136	42	94	37	89	5	5	85	41	10	350	53	1	—	1			
		Piatra-Muntele	74	31	43	28	43	3	—	43	23	8								
		De-Sus-Midlocu	215	115	100	113	97	2	3	104	105	6								
Oltu	71	Midlocu	16	6	10	6	10	—	—	5	8	3	25	42	2	1	—			
		Oltu-Vedea	55	28	27	28	27	—	—	29	20	6								
		Șerbănești	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								
Prahova	375	Câmpu-Tîrșoru	131	59	72	48	64	11	8	77	35	19	327	—	—	2	2			
		Cricovu-Podgoria	38	23	15	19	14	4	1	13	15	10								
		Filipesci	52	25	27	23	24	2	3	25	20	7								
		Prahova	27	11	16	10	16	1	—	20	6	1								
		Teleajenu	127	69	58	60	55	9	3	51	62	14								

PROFESIUNE				Formele clinice ale turburărilor nervoase					Maladiile generale care însoțesc peștera				FELUL PORCUMBULUI CARE SE CULTIVĂ ÎN LOCALITATE	OBSERVAȚIUNI
Preoți	Cantari de liserica	Servitori	Copii	Manie	Melancolie	Demență	Idiotism	Vertige	Sifilic	Scrofulos	Paludism	Alcoolism		
1	2	2	11	37	11	—	3	29	18	5	16	22	Tomnatic și cincantin	
—	—	1	36	5	5	—	3	—	—	—	—	—	Idem	
1	—	—	65	11	—	102	—	—	3	26	132	131	Tomnatic și scorumnic	
—	—	—	4	4	—	—	3	2	—	—	7	—	Cincantin și tomnatic	
—	—	3	8	6	1	—	—	1	—	—	1	1	Portocaliū și cincantin	
—	—	—	11	8	—	—	6	14	—	3	9	6	Cincantin, tomnatic și portocaliū	
—	—	—	7	6	3	—	—	—	2	2	23	1	Scorumnic, tomnatic și cincantin	
1	—	—	12	2	—	—	—	—	—	—	8	5	Scorumnic și tomnatic	
—	—	2	18	1	—	—	—	—	—	—	—	1	Tomnatic, cincantin și portocaliū	
1	—	—	—	3	—	2	3	—	—	1	7	5	Scorumnic, tomnatic și cincantin	
1	—	1	42	6	10	1	4	15	—	1	4	32	Tomnatic și scorumnic	

JUDEȚUL	Totalul bolnavilor	NUMEREA PLĂȘEI	Bolnavi pe plășă							DUPE ETATE			Stadiul în care se află			BOLNAVI DUPE				
			BOLNAVI DUPE SEX			ADULȚI		COPII		băta			Agricultori	Muncitori	Meseriași	Comercianți	Funcționari			
			Bărbai	Femei	Sex	Bărbai	Femei	Bărbai	Fete	I	II	III								
			Bărbai	Femei	Sex	Bărbai	Femei	Bărbai	Fete	I	II	III								
Putna	323	Bilicesti-Gârlele Răcăciuni Vrancea Zăbrăuți	26 205 47 45	16 80 30 26	10 145 17 19	16 49 29 24	10 140 17 17	— 11 1	— 5 —	— 7 —	13 187 30 1	4 11 6 2	0 11 11 42	29	27	1	—	—		
Roman	396	Fundu Moldova-Siretu Siretu-de-Sus	97 224 75	53 114 34	44 110 41	45 107 31	42 105 39	8 7 3	2 5 2	70 143 16	18 69 50	9 12 9	318	46	1	—	—			
Romaniați	288	Balta-Oltu Oltu Oltețu-Oltu-de-Sus	123 50 105	66 21 45	67 29 60	62 21 43	62 25 59	4 — 2	5 4 1	127 41 105	6 9 —	—	—	272	—	—	—			
B.-Sărat	190	Grădiștea-Râmnicu-de-Jos Marginea-de-Jos-Orășu Marginea-de-Sus Râmnicu-de-Sus-Plaiu Râmnic	7 99 39 45	3 38 18 18	4 61 21 27	3 34 16 16	4 52 20 27	— 4 2 2	— 9 1 —	5 51 32 17	2 27 7 24	— 21 — 4	110	59	—	1	—			
Suceava	344	Moldova-Șomuzu Muntele Siretu	229 41 74	110 21 41	119 29 33	101 19 41	117 17 32	9 2 —	2 3 1	116 11 34	62 22 31	51 8 9	313	11	1	—	—			
Teceuți	639	Bêrlad Nicoresci Berheciu Zeletin	84 5 239 311	28 4 82 156	56 1 157 155	25 4 74 145	55 1 150 151	3 — 8 11	1 — 7 4	84 4 46 193	— 1 74 88	— — 119 30	453	152	—	—	—			
Teleorman	94	Călmățeni-Marginea Têrgu Teleorman	18 48 28	11 24 11	7 24 17	11 24 10	6 24 17	— — 1	1 — —	3 15 12	14 26 12	1 7 4	81	7	—	3	—			
Tulcea	—	Babadag Măcin Sulina Tulcea	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —			
Tulova	1.247	Corodu-Pereschivu Simila-Têrgu Tulova	524 522 201	313 324 116	211 198 85	— — —	427 — —	67 — —	67 — —	914 — —	324 — —	9 — —	1064	45	1	2	—			
Vaslui	822	Crasna-Mișlocu Raoava Stemnic-Fundu	282 450 90	125 183 44	157 267 46	117 173 42	149 249 46	8 10 2	8 18 —	147 183 42	85 142 22	50 125 16	784	12	—	—	—			
Vâlcea	155	Cozia Horezu Ocoln-Olășu Oltețu-de-Sus Oltu-Oltețu-de-Jos	16 25 51 47 16	6 13 34 24 13	10 12 17 23 3	6 13 32 24 13	10 11 17 22 3	— — 2 — —	— 1 9 1 —	3 7 9 18 4	12 16 16 27 10	1 1 4 2 2	97	51	—	—	—			
Vlasia	541	Călniștea Glavaciocu-Neajlova Marginea	58 472 11	13 186 8	45 286 3	12 156 7	44 266 3	1 30 1	1 20 —	31 401 7	24 45 4	3 26 —	378	108	—	1	1			

PROFESIUNE				Formele clinice ale turburărilor nervoase					Maladiile generale care sîi însoțit palagra				FELUL PORUMBULUI CARE SE CULTIVĂ ÎN LOCALITATE	OBSERVAȚIUNI
Precopi	Cîntărești de lucrăci	Servitori	Copii	Manie	Melancolie	Demență	Idiotism	Vertige	Sifilis	Serofuloză	Patulidism	Alcoolism		
1	—	—	21	21	—	3	—	—	1	—	2	6	Scorunnic, tomnatic, cîncantin și portocaciu	
1	—	3	27	16	4	—	—	4	—	—	30	86	Cîncantin și tomnatic	
—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	1	4	Scorunnic, tomnatic și cîncantin	
2	—	—	18	6	—	—	3	—	—	—	1	21	Cîncantin și tomnatic	
—	1	1	17	15	—	2	2	—	7	9	27	34	Idem	
—	—	—	34	7	—	—	—	—	3	—	—	10	Cîncantin și porumb moldovenesc	
—	—	1	2	5	8	1	4	—	—	—	—	1	Scorunnic și tomnatic	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	1	134	5	1	4	—	—	1	—	1	3	Tomnatic și cîncantin	
—	—	—	46	15	4	5	3	6	—	—	24	9	Tomnatic	
3	—	—	4	2	—	—	—	—	—	2	20	16	Scorunnic	
—	—	—	53	10	55	—	—	—	—	—	—	—	Idem	